

10. На Лисій горі в Києві спалили статую Перуна // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ukranews.com/news/205400.Na-Lisoy-gore-v-Kieve-sozhgli-statuyu-Peruna.uk>.

11. Про створення, резервування та збереження територій і об'єктів природно-заповідного фонду в м. Києві // Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_9e/pg_ilwnwf.htm.

12. Проць Б.Г., Іваненко І.Б., Ямелинець Т.С., Станчу Е. Експрес-оцінка стану територій природно-заповідного фонду України та визначення пріоритетів щодо управління ними. – Львів, 2010.

13. Савицька О., Цыганок Є. Регіональний ландшафтний парк "Лиса гора" очима киян // Географія та туризм. – 2015. – №34.

14. Худоба В. Шляхи активізації природоохоронної та рекреаційної діяльності регіональних ландшафтних парків Волино-Поділля // Природно-заповідний фонд України – минуле, сьогодення, майбутнє: Матер. міжнар. наук.-практ. конф., Гримайлів, 26-28 трав. 2010 р. – Тернопіль, 2010.

15. Худоба В. Теоретичне обґрунтування доцільності оптимізації мережі регіональних ландшафтних парків України // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: Географія. – 2011. – № 2.

Надійшла до редколегії 17.10.16

Е. Гавриленко, канд. геогр. наук, доц.,

Е. Цыганок, студент-магістр

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

КОНФЛИКТЫ ПРИРОДООХРАННЫХ ТЕРРИТОРИЙ БОЛЬШИХ ГОРОДОВ: ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ

Исследованы основные геоэкологические проблемы функционирования природоохранных территорий в пределах больших городов и причины их возникновения на примере регионального ландшафтного парка (РЛП) "Лысяя гора" в Киеве. Проанализированы факторы ухудшения экологического состояния и деградации ландшафтных комплексов на территории парка. Разработана картосхема основных конфликтов природопользования в пределах РЛП "Лысяя гора". Предложен комплекс предупредительных и восстановительных мероприятий относительно минимизации существующих конфликтов и оптимизации функционирования учреждений ПЗФ в урбанизированной среде.

Ключевые слова: региональный ландшафтный парк, краснокнижные виды, природоохранная территория, деградация фитоценозов, заповедное ядро.

O. Gavrylenko, PhD of Geography, docent,

E. Tsyhanok, Master student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

CONFLICTS OF LARGE CITIES PROTECTED AREAS: CAUSES AND CONSEQUENCES

The main geoeological problems of protected areas within large cities and the reasons for their occurrence were researched on the example of the regional landscape park (RLP) "Lysa Gora" in Kiev. The absence of proper information about the importance and value of protected area in combination with the lack of funds for protection service raise a number of problems associated with non-compliance with environmental treatment area. In particular, visiting a park on private vehicle leads to destruction of rare plant species, animals deterrence, trampling natural vegetation. As a result of mass recreation of Kyiv residents during the holidays, solid waste pollution has a devastating effect on natural ecosystems. Burning fires leads to the death of Red Book and rare plant species, destruction of mountain steppe areas and all seed fund. In the tract area and around it formed the powerful centers of reproduction of invasive plants. Progressive erosion, landslides activate, degrade valuable meadow and deciduous plant communities. Illegal deforestation is happening in some Kyiv areas; the snow collected from city streets is stored in the protective zone of the river Lybid. Together with the snow a huge amount of debris, dirt and salt get into water and change the geochemical regime of surrounding area. Analysis of the above-mentioned and other negative influences and their implications for protected area allows to make a conclusion about the need for elimination or mitigation of the existing natural-using conflicts, particularly by establishing of park recreational capacity to prevent the destruction of especially valuable parcels natural components; functional zoning RLP area considering environmental, recreational, scientific, health, recreational, historical, cultural and other values; documentary consolidation of land plots with their strict subordination; establish effective penalties for areas special regime violations and excessive recreation load. In the future, the successful solution of the existing problems should conduct thorough research on functional zoning for the purpose of reserved kernel allocation, to implement measures for the resettlement of rare flora species and reintroduction of lost species, restoration of vegetation and more. Mapped scheme of main nature using conflicts within RLP is developed. A set of preventive and remedial measures to minimize existing conflicts and optimization of nature protection institutions in urban environment is proposed.

Keywords: Regional Landscape Park, the Red Book species, protected area, degradation of plant communities, warren core.

<http://doi.org/10.17721/1728-2721.2016.65.5>

УДК 911.3/908(477-25)

Ю. Олішевська, канд. геогр. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІ У МІСТІ КИЄВІ

Розглянуто особливості організації туристсько-краєзнавчої діяльності учнівської та студентської молоді. Виділено характерні риси окремих форм туристсько-краєзнавчої діяльності: гурток, секція, клуб, товариство, екскурсія, експедиція, похід, зліт. Досліджено основні напрями роботи з учнівською та студентською молоддю шкільними та позашкільними закладами, а також громадськими організаціями міста Києва. Проаналізовано діяльність Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді, а також Київського центру дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання. Визначено роль та значення туристсько-краєзнавчої діяльності для підростаючого покоління.

Ключові слова: туристсько-краєзнавча діяльність, краєзнавча експедиція, екскурсія, масові туристсько-краєзнавчі заходи.

Вступ. Постановка проблеми. Туристсько-краєзнавчі подорожі збагачують світогляд людини, дозволяють краще пізнати себе, свій рідний край, свою країну.

Для учнівської та студентської молоді туристсько-краєзнавча діяльність має визначальний вплив на формування свідомості, поваги до традицій та звичаїв, відродження культурного надбання свого народу, усвідомлення ролі суспільства у збереженні довкілля.

Мета статті полягає у визначенні особливостей організації туристсько-краєзнавчої роботи закладами шкі-

льної та позашкільної освіти, що проводять її з учнівською та студентською молоддю м. Києва.

Об'єкт дослідження – заклади шкільної та позашкільної освіти, що займаються організацією та проведенням різних видів та форм туристсько-краєзнавчої роботи з молоддю.

Предмет дослідження – визначити особливості організації туристсько-краєзнавчої діяльності шкільної та студентської молоді у місті Києві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи краєзнавства як науки почали розглядати на початку XVIII ст, що сприяло формуванню краєзнавчого руху в Україні. Однак виникнення туристсько-краєзнавчих подорожей та досліджень почалось з моменту пізнання правдою людиною середовища проживання.

Вагомий внесок у розвиток туристсько-краєзнавчої роботи зробили П. Тутковський, С. Рудницький, Д. Яворницький, А. Макаренко, К. Ушинський та ін.

Важливого значення використанню краєзнавчих досліджень у шкільній освіті надавали В. Сухомлинський, М. Баранський, С. Русова, М. Костриця, М. Крачило, В. Обозний, Б. Пангелов та ін. Нажаль, недостатньо висвітленим питанням на сьогодні залишається аналіз та поширення педагогічного досвіду щодо проведення туристсько-краєзнавчої роботи з учнівською та студентською молоддю.

Завдання дослідження полягає у визначенні особливостей підготовки та проведення туристсько-краєзнавчої роботи з учнівською та студентською молоддю.

Виклад основного матеріалу. Краєзнавство у поєднанні з туризмом – це складна багатогранна навчально-освітня, пошуково-дослідна та пізнавальна діяльність молоді у процесі комплексного вивчення території краю. Вона є найбільш ефективним методом пізнання у процесі географічних, біологічних та історичних досліджень.

Туристсько-краєзнавча діяльність відіграє важливе значення для формування стійких знань, розвитку творчих здібностей та розширення світогляду.

Взаємопов'язаний й комплексний розвиток краєзнавства й туризму визначає суть та зміст туристсько-краєзнавчої діяльності. Остання в свою чергу дозволяє також реалізувати краєзнавчо-оздоровчий напрям і впливає на формування здорового способу життя та високих моральних якостей людини. Активні способи подорожей молоді передбачають достатньо добре розвинуті фізичні можливості, що вимагають ретельної підготовки, багаторазових тренувань та досить позитивно впливає на розуміння важливості правильного розподілення навантажень, більш відповідального ставлення до режиму дня та харчування. Все це забезпечує мотивацію до залучення молоді до активних фізичних дій, прогулянок, поїздок на велосипеді й так далі. Протягом останніх десятиліть спостерігається підвищена пасивність учнів та студентів, які надають перевагу віртуальному спілкуванню в мережі Інтернет, що не може не відобразитись на рівні комунікативних здібностей підрастаючого покоління. Відсутність навиків перебування на природі, облаштування свого простору й уміння знаходити спільну мову з ровесниками чи старшими людьми, а також нехтування елементарними навиками перебування в незвичних для себе умовах (на природі, в експедиції тощо) є неприпустимим в сучасних умовах навчання та виховання.

Крім того, під час проведення туристсько-краєзнавчих подорожей здійснюється заходи щодо реалізації завдань морально-виховного, трудового та екологічного виховання підрастаючого покоління. Вона дозволяє педагогу впливати на формування особистості учня засобами емоційно забарвленого міжособистісного спілкування як під час навчального процесу так і під час подорожей. Активне спілкування на природі під час походів, спільне вирішення поставлених керівником групи завдань забезпечує розвиток комунікативних здібностей учнів, дозволяє краще пізнати себе та оточуючих.

На думку українських учених М. Костриці та В. Обозного "ніщо не може так збагатити внутрішній світ дитини, облагородити вразливу дитячу душу..., як рідна

земля і її природа в усій своїй гармонійній і багатогранній красі" [2, с.15].

Дослідження природи допомагає формувати та накопичувати життєві уявлення, необхідні для розвитку розумової активності, творчих здібностей та естетичного ставлення до навколишнього світу. Крім того, спілкування з природою має викликати в учнів бажання практичними діями долучитись до процесу збереження та ошадливого використання природи рідного краю. Не бути байдужим до середовища свого проживання, стати водойм, лісових ресурсів, забруднення повітря й т.д. ось одне з головних завдань проведення туристсько-краєзнавчих досліджень.

На думку Б.Пангелова туристсько-краєзнавча діяльність полягає у пошуку, обґрунтуванні та розкритті у взаємозв'язках і взаємозалежностях сукупності особливостей певної території, комплексному оцінюванні її у природно-історичному і соціально-економічному аспектах [3]. Важливо при цьому реалізовувати принцип плановості та послідовності. Кожна подорож потребує ретельної підготовки як з боку керівника групи так й усіх її учасників. Необхідною умовою організації туристсько-краєзнавчої діяльності шкільної та студентської молоді є забезпечення безпеки й виконання певних запланованих етапів дослідження.

Для успішної реалізації туристсько-краєзнавчої діяльності з молоддю необхідно провести практичну та психологічну підготовку. Група майбутніх туристів повинна спочатку оволодіти комплексом навичок, що забезпечить комфортне та безпечне перебування у поході або подорожі. Для налагодження сприятливого психологічного стану в колективі необхідно, щоб кожен учасник групи мав розвинуті фізичні якості такі як витривалість, спритність, сила волі та фізична сила. Важливе значення має особистість керівника групи. Формуванням соціально-психологічного клімату в групі необхідно управляти й докласти зусиль для вироблення узгодженості групи, вміння колективно вирішувати поставлені завдання. Психологічна підготовка молоді спрямована на формування позитивних морально-етичних якостей та вміння долати труднощі. Іноді навіть зміна погодних умов може викликати негативні емоції та знижувати ефективність виконання поставлених завдань. Щоб уникнути таких ситуацій необхідно заздалегідь формувати стійкість колективу до можливих ускладнень, що можуть виникнути під час походів та інших форм організації туристсько-краєзнавчої діяльності. Значний позитивний ефект мають спільні тренування учасників групи під час походів вихідного дня. Важливо також щоб керівник групи мав авторитет у групі й володів позитивними педагогічними якостями такими як цілеспрямованість у роботі, вміння стримувати зміни настрою, підтримувати членів групи, вчасно заохочувати до дій та підбадьорювати, а також вміти підтримувати високий моральний стан групи на маршруті.

Туристсько-краєзнавча діяльність характеризується наступними організаційними формами: гурток, секція, клуб, товариство іноді до них включають також прогулянки, екскурсії, експедиції, одноденні та багатоденні походи, туристські зльоти.

Гурток – самодіяльна група підлітків, що займаються поглибленим вивченням рідного краю. Це найбільш поширена форма туристсько-краєзнавчої роботи з географії, біології, історії тощо.

Робота краєзнавчо-туристичних гуртків підпорядкована вимогам програм, які розроблені Міністерством освіти і науки України. Активно розвиваються туристсько-краєзнавчі гуртки при загальноосвітніх закладах.

Секція – це первинна форма шкільних краєзнавчо-туристичних учнівських об'єднань (гуртків, клубів, товариств).

Кількість членів кожної секції гуртка, як правило, не перевищує десяти. Секції організують у гуртках, де налічується від 18 до 25 членів [2].

Клуб – найвища форма організації туристсько-краєзнавчої роботи. Він об'єднує різні секції й гуртки. До клубу може входити 60 й більше учнів. Роботою клубу керує рада, до складу якої входять старости гуртків, редактор стінної газети, голова ради та його заступники. Членами ради також є вчителі, працівники наукових установ та інші спеціалісти.

Члени клубу мають статут, емблему, гімн, кожному з них видається облікова картка. Секретар ради клубу веде протоколи загальних зборів.

Товариство – самодіяльна організація із 40-60 старшокласників, які цікавляться туризмом та краєзнавством. Товариство, як правило складається з трьох-п'яти споріднених за змістом роботи секцій.

Очолює товариство правління (виконавчий орган), яке обирається загальними зборами.

Туристсько-краєзнавча експедиція – це одна із найбільш широко застосовуваних форм організації та проведення дослідницької діяльності школярів, що, в свою чергу, є могутнім засобом розвитку навичок дослідницької роботи та аналітичного мислення. Проведення туристсько-краєзнавчих експедицій із використанням методу навчально-дослідницької діяльності сприяє формуванню системного мислення, поглиблення знань, умінь і навичок з окремих предметів. Крім того, туристсько-краєзнавчі експедиції дозволяють повністю розкрити творчий потенціал вихованців та сформувати їх наукові погляди.

Під час туристсько-краєзнавчих експедицій найчастіше проводять дослідження за такими напрямками: краєзнавчо-географічні, краєзнавчі фольклорно-мистецтвознавчі, краєзнавчо-екологічні, історико-краєзнавчі.

Екскурсія це заплановане відвідування певного об'єкта (об'єктів) з пізнавальною чи навчальною метою. Основним елементом екскурсії є показ об'єктів та розповідь про них. Важливо щоб розповідь розкривала сутність усього, що спостерігають екскурсанти. За змістом екскурсії поділяють на оглядові (багатопланові) та тематичні. Екскурсії за участю учнів поділяють на навчальні та позанавчальні. Вони дають змогу забезпечити наочність у навчанні. У процесі екскурсійної діяльності важливо щоб учні не були пасивними спостерігачами, але активно приймали участь в процесі екскурсії. Виконувати поставлені керівником завдання й по завершенню екскурсії обов'язково необхідно обговорити результати, дати можливість учням обмінятися враженнями, це спонукає пізнавальний інтерес й сприятиме розвитку комунікативних здібностей. Екскурсії в "природу" відіграють важливу роль в екологічному вихованні підростаючого покоління та виробленні бережливого ставлення до природи та природних ресурсів, а також естетичного світосприйняття.

Туристсько-краєзнавчі зльоти мають на меті обмін досвідом та підбивання підсумків туристично-краєзнавчої роботи. Як правило вони передбачають також змагання з туристського багатоборства або спортивного орієнтування.

Розвиток туристсько-краєзнавчої роботи з учнівською та студентською молоддю координується Міністерством освіти і науки України через Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді. Поруч із спеціалізованими закладами еколого-натуралістичного профілю й комплексними позашкільними

зкладами (палацами, будинками позашкільної роботи, дитячо-юнацькими центрами) спеціалізовані туристсько-краєзнавчі заклади є складовою частиною системи позашкільної освіти та виховання в Україні. Саме спеціалізовані туристсько-краєзнавчі заклади складають основу системи дитячо-юнацького туризму в нашій країні.

Центр туризму був створений в 1930 року як Центральна дослідна дитяча екскурсійна станція. У 1964 р. перейменованій в Центральну дитячу екскурсійно-туристську станцію, в 1980 р. в Республіканську станцію юних туристів, з 1991 р. має сучасну назву.

Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді здійснює організаційно-масову, інформаційно-методичну, навчально-виховну роботу, спрямовану на подальший розвиток туристсько-краєзнавчої, екскурсійної та оздоровчої роботи з учнями, роботу центрів туризму і краєзнавства учнівської молоді та станцій юних туристів України.

Важливими дієвими засобами реалізації пізнавальних інтересів учнівської молоді та залучення підростаючого покоління до активної пошукової та дослідницької роботи з вивчення історичної та культурної спадщини українського народу, природного довкілля рідного краю є масові заходи краєзнавчої спрямованості, а саме краєзнавчі конференції, конкурси, вікторини, експедиції тощо.

Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді є організатором в Україні:

- всеукраїнської краєзнавчої експедиції учнівської молоді "Моя Батьківщина – Україна";
- всеукраїнської історико-краєзнавчої конференції учнівської молоді "Пізнай себе, свій рід, свій нарід...";
- руху учнівської молоді за збереження і примноження звичаїв, традицій і обрядів українського народу "Моя земля – земля моїх предків";
- всеукраїнських змагань зі спортивного туризму серед команд учнів навчальних закладів системи Міністерства освіти і науки України;
- всеукраїнського зльоту-змагання юних туристсько-краєзнавців – активістів руху учнівської молоді "Моя земля – земля моїх предків" та ін.

Однією з наймасштабніших краєзнавчих експедицій учнівської молоді протягом десяти років з 2006 по 2015 рр. була експедиція "Історія міст і сіл".

На 2016 рік заплановано 39 всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю. 2 з них разом з Комітетом з фізичного виховання та спорту МОН України та ще 2 з НСОУ "Пласт".

У Центрі туризму працюють відділи: краєзнавства і наукових досліджень учнів, спортивного туризму, інформаційно-методичний та організаційно-педагогічний.

У травні 2016 року під керівництвом Міністерства освіти і науки було проведено 49 національно-патріотичний туристський зліт учнівської молоді м. Києва, присвячений 25 річниці Незалежності України. Зліт відбувся на гірськолижній базі "Вишгора", м. Вишгород [5].

У зльоті приймали участь команди навчальних закладів районів м. Києва, а також, команди туристських клубів, позашкільних навчальних закладів – активні учасники районних та міських змагань зі спортивного туризму, спортивного орієнтування, краєзнавчих, науково-дослідницьких конкурсів, що проводились в м. Києві протягом 2015-2016 навчального року.

Відповідно до плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів, що реалізує Центр туризму з дітьми та учнівською молоддю на 2016 рік заплановано проведення у місці Києві:

- Всеукраїнський збір переможців Чемпіонату України зі спортивних туристських походів серед учнівської та студентської молоді;

• Міжнародні змагання зі спортивного туризму (спортивні туристські походи) серед юнаків;

• Форум українських патріотичних справ учнівської та студентської молоді "Ми – українці" (за підсумками Всеукраїнської історико-патріотичної акції "Ми – українці");

• Спортивно-просвітницький захід "Свято героїв";

• Всеукраїнська військово-спортивна гра "Хортинг" для учнів навчальних закладів та класів з посиленою військовою та фізичною підготовкою;

• Всеукраїнська військово-спортивна гра "Звитяга" для студентської молоді.

З 20 по 23 жовтня 2016 року у м. Київ вперше відбувся Кубок Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді зі спортивного орієнтування. Ці змагання було організовано у партнерстві з Федерацією спортивного орієнтування України, Федерацією спортивного орієнтування міста Києва та клубом спортивного орієнтування "O-club" (Київ) [5].

З 2004 року в Києві діяв Міжнародний центр дитячо-юнацького туризму міста Києва, який в 2015 році було перейменовано на комунальний позашкільний навчальний заклад Київський центр дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання [1].

Відповідно до розпорядження Київської міської державної адміністрації від 19.06.2015 р. було прийнято статут Київського центру дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання [4].

Відповідно до статуту Київського центру дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання головними завданнями закладу є:

реалізація державної політики в галузі освіти засобами туризму, краєзнавства, спорту й екскурсій;

надання методичної допомоги навчальним закладам з питань упровадження форм і методів туристсько-краєзнавчої роботи з учнівською молоддю в практику навчально-виховної діяльності;

створення умов для гармонійного розвитку особистості, задоволення потреб дітей та підлітків у позашкільній освіті, організації їх оздоровлення, дозвілля і відпочинку;

виявлення, розвиток і підтримка юних талантів і стимулювання творчого самовдосконалення дітей та юнацтва, розвиток краєзнавчо-дослідницької діяльності учнів;

формування у дітей та юнацтва національної самосвідомості, активної громадянської позиції, прагнення до здорового способу життя;

задоволення потреб учнівської молоді у професійному самовизначенні відповідно до їх інтересів і здібностей;

обмін туристичними і екскурсійними групами як в Україні, так і за її межами;

підготовка та виховання самовідданих, свідомих захисників своєї Батьківщини, спроможних виступати на захисті територіальної цілісності та незалежності України;

надання вихованцям військових і військово-технічних знань, спонування до фізичного самовдосконалення, вивчення бойових традицій та героїчних подій українського народу;

просвітницька діяльність.

Всі масові заходи, що організовує Київський центр дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання проходять в рамках міської довгострокової національно-патріотичної акції і учнівської молоді "З Україною в серці" за напрямками:

• військово-патріотичний "На варті Вітчизни";

• краєзнавчий "Краєзнавчі грані";

• краєзнавчо-дослідницький "З Україною в серці";

• туристсько-спортивний "Туристський дух гартує молодь";

• екологічний "Чиста країна – дивовижна Україна";

• педагогічний "Служити Україні – справа честі і життя!";

• музейний "Духовна єдність поколінь";

• волонтерський "Все для Перемоги";

• родинний "Кожна родина з тобою, Україно" [1].

Протягом 2016 року Київським центром дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання заплановано 43 туристсько-краєзнавчі заходи, частина з яких успішно реалізована, зокрема Кубок з туристського багатоборства учнівської молоді м. Києва. Протягом листопада-грудня 2016 року відбудуться V міський конкурс юних екскурсив музеїв при навчальних закладах м. Києва, Чемпіонат міста Києва зі спортивних походів серед учнівської та студентської молоді,

В Києві активну туристсько-краєзнавчу діяльність проводять також Центр дитячо-юнацької творчості Дарницького, Дніпровського, Деснянського районів, Київський міський будинок учителя, учбовий центр "Юнацький клуб авіаторів", Київський Палац дітей та юнацтва, будинок дитячо-юнацької творчості "Дивосвіт" та будинок дитячо-юнацької творчості Голосіївського району, дитячий оздоровчо-екологічний центр Оболонського району.

Позашкільні навчальні заклади м. Києва спрямовують свою діяльність на впровадження інноваційних педагогічних систем, в основі яких лежить розвиток у вихованців життєвої компетентності. Велику увагу навчальні заклади приділяють експериментально-пошуковій діяльності та співпраці з Академією педагогічних наук НАУ, вищими навчальними закладами міста Києва, Українським географічним товариством, товариством охорони пам'яток історії та культури, міським патріотичним клубом "Пошук".

Відповідно до інформаційної записки [5] цілий ряд навчальних закладів м. Києва успішно співпрацюють з різними громадськими організаціями. Так, загальноосвітній навчальний заклад (ЗНЗ) № 303 та № 314 м Києва співпрацюють з Всеукраїнською дитячою спілкою "Екологічна варта"; ЗНЗ № 323 – з громадською організацією "Український рух: педагоги за мир та взаєморозуміння"; ЗНЗ № 237 – з Українським інститутом екології людини; ЗНЗ № 31 – з Всеукраїнською громадською організацією "Зелена планета"; ЗНЗ № 196 – з водно-інформаційним центром Святошинського району м. Києва; ЗНЗ № 23 – з Міжнародною громадською організацією "Козацтво Запорізьке", ЗНЗ № 288 – з громадською організацією "Нова доба".

Невід'ємною складовою туристсько-краєзнавчої роботи з молоддю є розвиток активних форм туризму такі як походи. Вони поділяються на походи вихідного дня та багатоденні походи.

В системі самодіяльного і спортивного туризму України вищим органом громадського самоврядування є Федерація спортивного туризму України (ФСТУ), утворена в 2001 році на базі колишніх профспілкових і державних туристських структур. ФСТУ є всеукраїнською громадською неприбутковою, не політичною організацією, що поширює свою діяльність на всю територію України, Федерація діє на засадах добровільності, спільності інтересів, рівноправності, взаємоповаги її членів. Основною метою діяльності Федерації є сприяння розвитку спортивного туризму в Україні, підвищенню ролі фізичної культури і спорту у всебічному гармонійному розвитку особи, зміцненні здоров'я підростаючого покоління та формування здорового способу життя.

Спортивний туризм в Україні розвивається у двох напрямках: маршрутний туризм (проходження маршрутів з пішохідного, лижного, гірського, водного, велосипедного та спелеотуризму) та змагальний. Саме ці напря-

ми є основними у роботі туристсько-спортивних відділів центрів дитячо-юнацького туризму та станцій юних туристів. Змагальний туризм передбачає участь у змаганнях з туристсько-спортивного багатоборства.

Висновки. У сучасних умовах розвитку України проблеми формування всебічно-освічених, патріотично вихованих людей які добре знають свою історію та культуру, цінують здобутки своїх предків та усвідомлюють значення бережливого ставлення до природи є вкрай нагальними. У світлі національного відродження України туристсько-краєзнавча діяльність виступає основним стрижнем роботи з підростаючим поколінням. Важливим елементом організації туристсько-краєзнавчої роботи учнівської та студентської молоді є пошук оптимального поєднання різних форм та методів залучення молоді до активної пізнавальної діяльності. Саме комплексне краєзнавче дослідження території рідного краю, регіону та власне Батьківщини спроможне забез-

печити надійне підґрунтя для формування цілісної особистості з прагненням до розбудови своєї держави.

Різні форми організації туристсько-краєзнавчої роботи, а особливо такі як екскурсії та експедиції дозволяють як найбільше проникнутись історією, географією та культурою своєї країни й виступають ефективними засобами наукового зростання та патріотичного виховання.

Список використаних джерел

1. Київський центр дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання //Електронний ресурс – Режим доступу <http://www.uacenter.info/>
2. Костриця М.Ю., Обозний В.В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота: навч. посібник. – К., 1995.
3. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посібник. – К., 2010.
4. Статут Київського центру дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання // Електронний ресурс. – Режим доступу http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MA150598.html
5. Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді //Електронний ресурс – Режим доступу <http://ukrjuntur.org.ua>

Надійшла до редколегії 10.11.16

Ю. Олишевская, канд. геогр. наук, доц.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка, Киев, Украина

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ТУРИСТСКО-КРАЕВЕДЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МОЛОДЕЖИ В ГОРОДЕ КИЕВЕ

Рассмотрены особенности организации туристско-краеведческой деятельности школьников и студенческой молодежи. Определены характерные особенности отдельных форм туристско-краеведческой деятельности таких как кружок, секция, клуб, общество, экскурсия, экспедиция, поход, слет. Исследованы основные направления работы со школьной и студенческой молодежью общеобразовательными и внешкольными учреждениями, а также общественными организациями города Киева. Проанализирована деятельность Украинского государственного центра туризма и краеведения школьной молодежи, а также Киевского центра детско-юношеского туризма, краеведения и военно-патриотического воспитания. Определена роль и значение туристско-краеведческой деятельности для подрастающего поколения.

Ключевые слова: туристско-краеведческая деятельность, краеведческая экспедиция, экскурсия, массовые туристско-краеведческие мероприятия.

Yu. Olishavska, PhD, Associate Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE CHARACTERISTICS OF YOUTH TOURIST AND REGIONAL ACTIVITIES ORGANIZATION IN KIEV

The characteristics of the learners and students tourism and regional activities organization are observed. The attributes of key forms for tourism and regional activities, such as: group, section, club, society, excursion, expedition, campaign, rally are highlighted. The basic directions of the various forms of learners and students activity, school and after-school institutions activity, and also Kyiv public organizations activity are explored. The activity of the Ukrainian State Centre of tourism and regional students activities, as well as the Kiev Center for youth tourism, regional activities and military-patriotic education is analyzed.

The events, organized by the Ukrainian State Centre of tourism and regional students activities, Kyiv Center of youth tourism, regional activities and military-patriotic education during the recent years in Kiev are observed. The basic allukrainian tourist and regional events held in Ukrainian regions and in Kyiv, particularly the Allukrainian regional youth studies expedition "My Motherland – Ukraine"; the Allukrainian regional study activities conference for youth named "Get to know yourself, your genus, your nation" and the Allukrainian contest on the best tourist and regional activities expedition named "My Native Land".

The part and the value of tourist and regional activities for the rising generation are determined, its influence on the world philosophy formation, the development of cognitive and communicative abilities are analyzed.

Keywords: tourist and regional activities, regional activities expedition, excursion, mass tourism and regional activities events